

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

AAMBINDER

Geestelijke muziek: Soli Deo Gloria [p.8]

Gereformeerde Gemeente Nijkerk

23/02/2017
jaargang 95

nr **21**

De in Nijkerk woonachtige leden van de Gereformeerde Gemeenten kerken aanvankelijk in Barneveld. In 1924 krijgen zij echter de beschikking over een eigen gebouwtje aan de Brink, dat in de volksmond al spoedig het 'Fraanjekerkje' wordt genoemd. Op 20 mei 1936 vindt de instituering tot zelfstandige gemeente plaats. In 1980 betreft de gemeente een nieuw kerkgebouw (met

230 zitplaatsen) aan de Bagijnenstraat. In 2009 krijgt de kerk een ruimere entree en worden er twee zalen bijgebouwd voor de catechisaties en het verenigingsleven. Eén van de zalen wordt tijdens de kerkdiensten als kerkzaal gebruikt, waardoor er 400 zitplaatsen beschikbaar zijn. De gemeente is vacant. Het aantal leden en doopleden bedraagt 428.

Het water van Mara

Vol goede moed begint het volk van Israël aan de reis naar het beloofde land. Een land vloeiende van melk en honing heeft de HEERE in het vooruitzicht gesteld.

En zij gingen drie dagen in de woestijn en vonden geen water. Toen kwamen zij te Mara.

Exodus 15:22b-23a

De HEERE heeft wonderlijk geleid tot hiertoe, uitgeleid uit de slavendienst van Egypte en de doortocht door de Rode Zee. Aan de oever van de zee heeft het volk gezongen, het lied van Mozes: 'O HEERE, wie is als Gij onder de goden? Wie is als Gij, verheerlijkt in heiligheid, vreselijk in lofzangen, doende wonder?' (Ex. 15:11).

Onder leiding van Mozes mag het volk de wolkkolom volgen: 'en zij trokken uit tot in de woestijn Sur'. De woestijn Sur blijkt niet bepaald een land vloeiende van melk en honing. Het is een hete, droge, stoffige en dorre woestijn. Toch mag het op dag één best nog wel gaan. De doortocht door de Rode Zee is slechts enkele uren geleden en bij de voortduur wordt het lied van Mozes aangeheven: 'de HEERE zal in eeuwigheid en geduriglijk regeren' (Ex. 15:18).

Voedsel en water, meegenomen uit Egypte, zijn in overvloed aanwezig. Twaalf kilometer wordt afgelegd en de nacht valt. Dag twee begint voortvarend, de wolkkolom leidt, Mozes gaat voorop en ook nu wordt er gezongen, gegeten en gedronken. Wederom twaalf kilometer lopen in de barre omstandigheden van de woestijn Sur. Mannen, vrouwen, jeugd, kinderen, bejaarden, zwangere vrouwen, gehandicapten en het vele vee dat Israël ten deel is gevallen.

De watervorraden raken snel uitgeput en het volk wordt meer en meer gewaar: het water raakt op. Geen water in de woestijn betekent niets anders dan een gewisse dood. Gods kinderen die te midden van het volk mogen wandelen, zullen beamen dat een gewisse dood een verdiende dood is. Wat heeft het volk zichzelf immers waardig gemaakt door de zonde en verdorvenheden?

Het volk kijkt de dood in de ogen en in de woestijn Sur staart de dood terug. Waar het bij velen gauw gedaan is met het vertrouwen op de HEERE, mag er ook een volk zijn dat de dood voor ogen ziet en het met God eens mag zijn. 'Wanneer ik dan omkom, zo kom ik om' (Esther 4:16c). De nacht valt en dag drie breekt aan. Het water is nu echt op. De kinderen huilen, de moeders ook, stoere mannen kunnen de tranen niet meer bedwingen, het geschreeuw van het vee gaat door merg en been. En zij gingen drie dagen in de woestijn en vonden geen water.

Dorstige kelen aan de voorkant van de stoet vragen Mozes om uitkomst. Het volk heeft behoefte aan water en in de woestijn is water te vinden in oases. Stukjes groen in de woestijn waar heerlijk, helder en drinkbaar water is. Om een dergelijke oase te kunnen vinden, moet de weg in de woestijn goed bekend zijn. Mozes kent de woestijn Sur en omgeving uiterst goed. Hij verbleef er toen hij op de vlucht moest vanuit Egypte omdat hij een man had doodgeslagen. 'Och, Mozes breng ons toch naar een oase, dan kunnen we drinken, dan zullen we leven!'

Hoewel Mozes ongetwijfeld de wegen naar verschillende oases zal kunnen leiden kan hij daar niet naartoe gaan. Waarom niet? Geen water in de woestijn betekent toch de dood? Mozes is een geroepen knecht des Heeren, geroepen om het volk te leiden. Maar, hij moet het volk leiden door de HEERE te volgen! En daarom kan Mozes niet afwijken van de wolkkolom die hem de weg wijst. 'Zelfs als de hand des HEEREN tegen mij is uitgegaan' (Ruth 1:13c).

Och, gezegend volk dat door de beproeving heen de HEERE mag volgen en in Christus' kracht mag blijven volgen. 'Hoop op God, sla 't oog naar boven' (Ps. 42:3 ber.). De wereld maakt het belachelijk en de godsdienst veracht het, maar Mozes mag volharden in de kracht Gods. 'Toen kwamen zij te Mara'. In Mara is water! Van een afstand ziet het er heerlijk uit. Waar het grootste gedeelte van het volk alleen maar oog heeft voor het water mogen Gods kinderen zien op de trouw des HEEREN. Het water van Mara zal echter

ds. M.T. Al-Chalabi,
Brakel

In dit nummer

4 Commentaar:
Is de Reformatie
voltooid?

9 Hoe gaan wij om
met moslims? [2]

20 Zal de hel voor
iedereen even
verschrikkelijk zijn?

- 2** Het water van Mara
- 3** Onderwijs van vader Smytegelt [8]
- 5** Generale Synode [9]
- 6** In het huis van Uitlegger [2]
- 7** Dat wil zeggen
- 8** Geestelijke muziek: Soli Deo Gloria [2]
- 10** Jeugdrubriek
- 11** Boekennieuws
- 12** Kerknieuws
- 12** Berichten
- 13** Kerkdiensten

Onderwijs van vader Smytegelt [8]

een bittere teleurstelling blijken voor het volk van Israël, maar in het bijzonder voor Gods kinderen. Een bittere teleurstelling die eindigen moet in een gewisse dood. Het water van Mara is galbitter en ondrinkbaar.

Wat een onbegrepen wegen gaat de HEERE dan met Zijn kinderen. Wat leert het ons dat de HEERE zich nooit laat voorrekenen. In deze beproeving gaat de HEERE aanwerken op de eer van Zijn grote Naam. Zijn belofte zal Hij vervullen, door wegen van afsnijding en de dood heen.

Waar is het u nu waarlijk om te doen? Is het u te doen om uiterlijke zegeningen? Is het u te doen om dat land dat vloeit van melk en honing? Is het u te doen om water? Is het u te doen om het hier en nu?

Met de gang van drie dagen door de woestijn en het water van Mara beproeft de HEERE het volk en in het bijzonder Zijn kinderen: Waar is het u nu waarlijk om te doen? Is het u te doen om uiterlijke zegeningen? Is het u te doen om dat land dat vloeit van melk en honing? Is het u te doen om water? Is het u te doen om het hier en nu? Of is het u nu waarlijk te doen om Mij en de eer van Mijn grote Naam? Een beproeving voor een volk dat het niet meer kan doen met de weldaden die geweest zijn. Een beproeving waarvan dat volk moet belijden: gezakt voor de proef! En een overblijfsel dat door de beproeving heen zal mogen roemen:

*Beproof vrij, van omhoog
Mijn hart, dat voor Uw oog,
Alwetende, steeds openlag.
Doorzoek mij; toets mijn gangen;
Doorgrond al mijn verlangen,
En stel mijn oogmerk in den dag.
(Psalm 26:2)*

ds. B. Smytegelt
Uit: "Maandagse
Catechisatiën"

Over de geestelijke verlatting

Vr. Hoe verlaat God hen ten aanzien van hun troost?

Antw.

- 1e. Zij raken de troost die ze hadden kwijt, de invloed, de verkwikking, het zoete dat ze hadden aan het Avondmaal, in het lezen en in het bidden, dat wordt opgeschort. 'Ga ik voortwaarts, Hij is er niet als ik roep'. De Heere houdt Zich als doof, de lamp Gods is zo niet meer brandende over hun tent. Zij wassen hun gangen niet meer noch hun voeten in oliebekken. Het is gelijk met de discipelen, toen Jezus op de berg kwam, kwam daar ook een wolk. Het is als bij Elia; het suizen van die zachte stilte duurde niet lang, God nam het weg.
- 2e. Zij worden bedwelmd in hun verstand en zien niet één blijke van genade. Daar moeten zij de Geest Gods voor hebben. Op hen past hetgeen wij lezen in Jesaja 50, van die in duisternis zijn en geen licht zien.
- 3e. Zegt God: 'Ik zal u in tegendeel doen zien, al wat tegen u is.' Zo een zegt dan wel eens: 'Ik lig in de hel en het zal mijn leven met mij niet goed zijn' (Job 10): 'Uw hand doet mij smart aan, en Gij houdt mij voor Uw vijand'. Denk ik aan God, dan maak ik misbaar. Ik durf niet denken, noch aan de Bijbel, noch aan bidden. En dat is niet voor korte tijd, maar dikwijls voor weken, maanden en jaren. Ps. 6: 'Ik ben zeer verschrikt'. Ps. 88: 'Van der jeugd aan doodbrakende'. En Ps. 13:2: 'Hoe lang, Heere, zult Gij mijner steeds vergeten?'
- 4e. God verlaat een mens ten aanzien van verzekering en het is vreselijk als God tegen ons is. Dan worden ze als een lederen zak in de rook. Ps. 119:83.

Vr. Wat moet dan zo'n schepsel doen, dat de Heere verlaten heeft?

Antw.

- 1e. Bezit uw ziel in lijdzaamheid en zeg: 'Ik heb gezondigd en zal des Heeren gramschap dragen. Ik wil niet opstaan met de Bruid in het Hooglied'. Dan moet zo een de hand op de mond leggen.
- 2e. Zo een moet het geloof oefenen. Dan komt hem deze taal te pas: 'Mijn ziel dorst naar God; mijn ziel kleeft U achteraan, ik wil U de hand geven'.
- 3e. Moet zo een zeggen: 'Waarom twist Gij met mij, Heere? Wat heb ik gedaan? Verdoem mij niet. Wat scheelt er aan?' Zeg ten laatste: wie kan tot God zeggen: 'Wat doet Gij?'

(wordt vervolgd)

Is de Reformatie voltooid?

Het Vaticaan.

De Duitse protestanten lijken het voortouw te willen nemen in het gesprek met Rome. Dat bleek begin deze maand uit het bezoek door de voorzitter van de Evangelisch-Lutherse Kerk (EKD) aan paus Franciscus. 'We zijn er zeker van dat we nieuwe wegen vinden om elkaar te begrijpen', aldus een optimistische Heinrich Bedford-Strohm.

ds. G. Clements,
Gouda

Het bezoek van de Duitse protestanten aan de paus valt precies in het 500^e herdenkingsjaar van de Reformatie. Aan het einde van het bezoek nodigden zij hem uit voor een tegenbezoek aan Duitsland. 'De paus keek ons welwillend aan', zei de Lutherse voorzitter. Er lijkt met deze paus goede zaken te doen. Bij een eerdere gelegenheid noemde hij Luther 'een intelligent man'. Ook erkende hij dat de Rooms-Katholieke kerk in de 16^e eeuw 'geen navolging waard was'. Opmerkelijke woorden voor een roomse paus.

Rome en Reformatie

Lutheranen en Roomszen zochten al veel eerder naar eenheid. Er zijn inmiddels twee oecumenische documenten opgesteld. Het eerste document stamt uit 1999 en betreft een gemeenschappelijke verklaring over de leer van de rechtvaardigmaking. Deze verklaring werd ondertekend in Augsburg, de stad van de Lutherse Confessie (1530). Men sprak met de ondertekening uit dat de rechtvaardigmaking wat hun betreft geen punt van scheiding meer waard is. Het andere document werd enkele jaren geleden opgesteld met de ambitieuze

titel: "Van conflict naar gemeenschap" (2013). Betekent dit dat de roomse kerk de reformatorische kritiek toch heeft begrepen en aanvaard? Wie zou dat niet wensen? Een eerlijk antwoord op de vraag moet zijn dat de bezwaren tegen de roomse leer, waarvan we er slechts twee aanstippen, nog steeds recht overeind staan.

Rome en de rechtvaardigmaking door het geloof

Het belangrijkste bezwaar van de 16^e eeuwse reformatie was de ontkenning van rechtvaardigmaking van de goddeloze (Rom. 4:5). Voor Calvijn was dit eigenlijk de kern van het verschil: 'Neemt men de kennis ervan weg, zo schrijft hij, dan is Christus van Zijn heerlijkheid beroofd, de religie verbannen, de kerk verwoest en de hoop op de zaligheid geheel verdwenen'. In zijn verweerschrift (*Antidote*) tegen het concilie van Trente legt Calvijn dit nader uit: 'De vaders van Trente doen alsof er twee oorzaken zijn van onze zaligheid, namelijk de genade van God en de eigen goede werken'. Op grond van de Schrift leerde Calvijn dat de Goddelijke vrijspraak enkel en alleen om de gerechtigheid van

Christus is, zonder enige verdienste onzerzijds (Ef. 2:1-9).

Heeft Rome zichzelf met de verklaring van 1999 gecorrigeerd? Het lijkt zo. Een vooraanstaande Lutheran, Paul T. McCain, schreef in een reactie: 'De gezamenlijke verklaring is fraude en verraad aan het Evangelie'. Hij bedoelde dat het een miskenning was van Luthers strijd om het *Sola Gratia*.

Rome en de heiligenverering

Rome kan met het compromis van 1999 goed uit de voeten als het gaat om de zgn. heiligenverering. Calvijn ergerde zich reeds aan deze verering en schreef: 'De gewone mensen betuigen dezelfde eerbied aan de beelden als zij aan God alleen moeten geven'. De verering van heiligen is er sinds Calvijn zeker niet minder op geworden. Paus Johannes Paulus II († 2005) vestigde een record in heiligverklaringen. In de twintig jaar van zijn pontificaat heeft hij meer mensen heilig verklaard dan alle pausen tezamen sinds de Reformatie! De heiligverklaring rust op de verdienstelijkheid van de goede werken. De verering van de heiligen heeft een aanbeveling verkregen van het pauselijk leergezag: 'Dat het goed en nuttig is hen als smekelingen aan te roepen en te eren'. Deze 'heiligen' hebben een overvloedige schat aan goede werken bijeengebracht waaruit de 'zondaren' kunnen ontvangen of zelfs kopen. Hieruit ontstond de hele roomse bedrijvigheid van relikwie, pelgrimage en aflaat. Luther doorbreekt deze mensverering als hij schrijft in zijn verklaring van Rom. 12:13 dat 'heiligen' arme zondaren zijn die hun zaligheid alleen in Christus hebben. Zo ontstaat er een diepe samenhang tussen de rechtvaardigmaking van de goddeloze en de ware gemeenschap der heiligen, namelijk als leden van het ene lichaam van Christus (HC 21).

Wat een zegen als wij mogen blijven bij de drie oude reformatorische belijdenissen. Moderne belijdenissen zoals de *Barmer Thesen*, de *Leuenberger Konkordie* en het document uit 1999 zijn steeds een terugkeer naar de vrome mens gebleken. Zij trekken de kerk af van haar enig fundament: Christus en het werk van een drieëinig God in het zaligen van zondaren. Groenewegen heeft in zijn *Lofzangen* schoon verwoord waar de 'ware schat' van Gods Kerk te vinden is:

*Jezus is 't alleen,
Daar mijn hart gaat heen,
Naar dien Levensvorst,
Mijne ziel gedurig dorst.*

Generale Synode [9]

Donderdagmorgen 26 januari. Nog éénmaal komen de afgevaardigden naar de Generale Synode, met de trein of met de auto naar de binnenstad van Utrecht. Sinds 1944 zijn daar de synodevergaderingen gehouden. Nu is het de laatste keer.

ds. G.J.N. Moens,
Lisse

Hoewel er door de jaren heen weleens wat gemurmureerd werd vanwege de moeilijke bereikbaarheid, nu zijn de broeders toch wel wat weemoedig gestemd. Het laat ook de betrekkelijkheid van veel dingen zien. Bij het grote belang van de besprekingen en de besluiten, gaat het uiteindelijk toch daarover of wij bereid zijn als Christus komt op de wolken des hemels, zoals verwoord in de bidstond in september. Drie jaar geleden is er op de Synode ernstig gesproken over het onderwerp "Kerkzijn in een seculiere samenleving". Daarna is een aantal nuttige maatregelen genomen. Ook is er een boetedag gehouden. Wat de vrucht van dit alles zal zijn, zal de eeuwigheid openbaren. Maar de zorgen zijn in deze drie jaar niet minder geworden. Het mag ons wel bevend doen afvragen, hoe het komt dat de schuld die er is en die we zien liggen, niet wezenlijk schuld geworden is. Dat we het onder die schuld zo uit kunnen houden. Het gebed van Psalm 79:4 (berijmd) zou de beleving van ons hart moeten zijn, bijzonder van hen die bidden geleerd hebben. Er is nu een brief naar de kerkenraden verzonden waarin over deze nood gesproken

wordt. De Heere geve dat de biddag die vóór ons ligt in dit teken zou mogen staan.

Het deputaatschap kerkrecht heeft zich gebogen over enkele zaken die via instructies (vragen die vanuit de Particuliere Synoden worden doorgezonden) ter tafel komen:

- Wijziging in de huwelijkswetgeving: De burgerlijke overheid sluit geen huwelijken meer van personen beneden de 18 jaar. Uiteraard volgen wij de overheid in haar wetgeving. Dit kan overigens in bepaalde situaties wel tot pastorale problematiek leiden. Vanuit het deputaatschap kerkrecht zal in een artikel in De Saambinder hieraan aandacht worden gegeven. Ditzelfde geldt voor de vraag of adoptieouders, wanneer zij een kindje adopteren dat al gedoopt is, toch nog een belofte mogen afleggen. Het advies is om dit niet te doen. Al is er begrip voor de vraag als zodanig, het jawoord dat bij de huwelijksbevestiging wordt uitgesproken impliceert dit volledig.
- Hoe moet kerkordelijk gehandeld worden als iemand zich heeft laten overdopen? Het antwoord van het deputaat-

schap kerkrecht is duidelijk: dan houdt het lidmaatschap van de gemeente op. Want het zich laten overdopen is een ernstige zonde, waarmee men de band met de eigen gemeente verbreekt. Dit roept overigens wel vragen op van pastorale aard op.

Wat blijft het van groot belang dat we onze jonge mensen onderwijzen in de grote waarde van de kinderdoop. Tegen de geest van deze tijd in, van 'wat ik vind en wat ik geloof', belijden we dat de kinderdoop gegrond is in het verbond Gods. Hierover zal een lesbrief worden geschreven voor de catechisanten.

Ook wordt gesproken over een rapport dat spreekt van de zondagsrust wanneer men tijdelijk in het buitenland verblijft, met name ook in moslimlanden waar de vrijdag de rustdag is, en in Israël waar de zaterdag gehouden wordt als rustdag. Het is van wezenlijk belang, hoe moeilijk het soms ook zijn kan bij het plannen van een buitenlandse studie of stage, de zondagsheiliging in ere te houden. Dit mag niet op het tweede plan komen. Ouders en kerkenraden hebben een grote verantwoordelijkheid om in deze situaties hier vroegtijdig op te wijzen.

Als roepende kerk voor de Synode van 2019 in Gouda wordt Aagtekerke aangevraagd. De bidstond zal in Barendrecht plaatsvinden. De genoemde data zijn 11 en 12 september en 9 en 10 oktober. Dit alles zo de Heere wil en wij leven.

Bij het sluiten van de vergadering overhandigt W.B. Kranendonk namens uitgeverij De Banier aan de voorzitter een mooi boek waarin alle synodeverslagen die sinds 1907 in De Saambinder zijn gepubliceerd, zijn opgenomen, verlichtigd met veel foto's.

De kerkenraad van Utrecht, de koster(s) en zijn helpers en helpsters worden heel hartelijk dankgezegd voor alle goede zorg door al die jaren heen betoond. Staande wordt gezongen Psalm 20:1.

Ds. A. Schreuder, eerste scriba, dankt de voorzitter voor de wijze van leiding geven. We mochten in goede en broederlijke verhouding met elkaar vergaderen. Na het zingen van Psalm 132:9 en 12 en dankgebed wordt de vergadering gesloten. Het betaamt ons in de Heere te eindigen, Die zo waardig is gevreesd en gediend te worden. Dat hetgeen besloten is, tot Zijn eer en ten goede van onze gemeenten zou mogen zijn.

(slot)

In het huis van Uitlegger [2]

Een getrouwe dienaar

Christen moet Uitlegger volgen naar een kamer waar hij zijn eerste lessen zal ontvangen.

ds. B.J. van Boven,
Wekerom

In een afgezonderd vertrek ziet Christen het portret van een deftige persoon aan de muur hangen. De ernst en de eerbied stralen van hem af. Deze persoon heeft zijn ogen omhoog gericht, een boek in zijn hand, de waarheid op zijn lippen en de wereld achter zijn rug. Hij stond daar 'pleitend met de mensen', dat wil zeggen dat hij alles probeerde te doen om de mensen te overtuigen van de ernst van zijn woorden. En, wat hij zelf niet zag, boven zijn hoofd was een gouden kroon te zien.

Christen vraagt wat dit te betekenen heeft. Uitlegger wijst hem er op dat dit het portret is van een ware, geroepen dienaar van het Woord. Christen moet de kentekenen van deze getrouwe dienaar altijd voor ogen houden, omdat hij op zijn weg ook mensen zal ontmoeten die wel beweren dat ze hem op de goede weg brengen, maar hun paden voeren naar de dood.

Actueel onderwijs

Het onderwijs in het huis van Uitlegger blijft hoogst actueel. Het mag voor ons allen wel tot onderzoek zijn, en bijzonder wel voor

de dienaren van het Woord. Laten we eens rustig overdenken waar hier op geweest wordt.

- **Ernstig en eerbiedig:** Christen ziet dat er van een geroepen dienaar ernst en eerbied uitgaan. Zo heeft Paulus aan Titus geschreven: 'Betoon in de leer onvervalstheid, deftigheid, oprechtheid..!' Onze kanttekening wijst erop dat 'onvervalstheid' vooral ziet op de zuiverheid van de leer en 'deftigheid' op de manier waarop die leer gebracht moet worden. Nee, Gods ware knechten zijn bang voor lichtzinnigheid en oppervlakkigheid, ook in de wijze waarop zij de leer van de waarheid verwoorden. Ernst en eerbied begeren ze tot hun metgezellen, in het bijzonder op de preekstoel.
- **Afhankelijk:** De dienaar op het schilderij heeft zijn ogen omhoog geheven. Hij kent een afhankelijk leven. Hij moet voortdurend vragen: Wat zal ik roepen? (Jes. 40:6m). Hij is zo totaal afhankelijk van de Heere in het zoeken naar een boodschap en het brengen van die boodschap. Dat kent de valse leraar niet.
- **Bijbelgetrouw:** Zie eens, hij heeft een boek in zijn hand. Het is het heilig Woord van God. Hij begeert niet anders dan de volle raad Gods te verkondigen. Gods eeuwig welbehagen, de doodstaat van de mens, de noodzakelijkheid en mogelijkheid van de wedergeboorte, maar ook de weg die leidt tot de kennis van Christus én de weg die leidt tot de vereniging met Christus en de bewuste kennis van de vergeving der zonden en het leven van heiligmaking. En dat alles tot Gods eer en de zaligheid van arme zondaren. Uit dat Woord begeert hij telkens weer oude en nieuwe schatten op te diepen. In het diepe besef dat er twee wegen zijn, die leiden tot twee plaatsen: hel en hemel.
- **Waarheidsgetrouw:** De waarheid is op zijn lippen. Het is alsof Uitlegger Christen op het hart wil drukken: om die waarheid gaat het! Als die waarheid niet verkondigd wordt, dan word je bedrogen voor de eeuwigheid.
- **Wereldverlatend:** Een getrouwe dienaar

Wonder-tekenen

is ook te herkennen aan zijn vreemdelingenleven. Niets zal de prediking zo ontcrachten als een werelds leven. Dat doet Gods knechten zo vaak roepen: 'Mijn ziel kleeft aan het stof; maak mij levend naar Uw woord'. Opdat ze niet meegezogen worden met de wereld.

- **Doordringend:** Maar de nood van zoveel zielen zal een getrouwe dienaar bij tijden ook bewegen om achter zijn hoorders aan te dringen. Hij begeert hun ondergang toch niet, maar gunt ze geen rust dan alleen daar waar God rust vindt: in het bloed van de Zoon Gods. Daarom blijft hij wijzen op het heilig recht Gods, omdat er geen zondaar tot Christus zal komen dan alleen in een weg van recht. En geen zondaar zal kennis krijgen aan het bloed van Christus, dan door recht.

Niets zal de prediking zo ontcrachten als een werelds leven. Dat doet Gods knechten zo vaak roepen: 'Mijn ziel kleeft aan het stof; maak mij levend naar Uw woord'.

- **Beloond:** Maar nu mag Christen ook zien dat de ware dienaren zo'n voortreffelijk loon wacht: hij ziet de gouden kroon boven zijn hoofd. Nee, deze dienaar ziet dat zelf niet. Daar kan hij nooit op rekenen. Integendeel: alles getuigt tegen hem. Maar die gouden kroon is ook geen verdienste. Het is het genadeloon dat de Koning van de Kerk verworven heeft voor Zijn getrouwe dienaren.

Diep onder de indruk verlaat Christen dit eerste vertrek. Ernstig gewezen op de ware dienaren, omdat er vele valse dienaren op zijn weg zullen komen. En..., zijn wij als lezer(s), ambtsdragers en bijzonder dienaren ook nog onder de indruk?

(wordt vervolgd)

In deze tijd van het (kerkelijk) jaar wordt er regelmatig over een wonder uit de Evangelien gepreekt. Wij spreken dan over de wonderen van de Zaligmaker. Het vierde Evangelie noemt die wonderen bij voorkeur tekenen. Zo lezen we na de verandering van ongeveer 600 liter water in wijn: 'Dit beginsel der tekenen heeft Jezus gedaan te Kana...'. Dus een wonder is een teken. Dat is verhelderend voor de uitleg en de werkelijke betekenis van Christus' wonderdaden. Wanneer we een verkeersbord zien, een verkeers-teken, dan weet u zonder woorden erbij, wat daar de bedoeling van is. Zo'n wit bord met een rode rand wil zeggen: hier mag ik niet in- noch uitrijden. Het gaat dus om een zichtbare boodschap die zonder woorden wordt overgebracht. Maar je moet de betekenis er wel van weten.

Het gaat in de Evangelien allereerst om de woorden van de Middelaar. De woorden van Zijn prediking worden bevestigd door Zijn daden: Zijn wonderen, dus Zijn tekenen. Zoals er een uitroep-teken achter een woord of een zin wordt gezet. Zoals er een streep onder een zin wordt getrokken. Om er alle nadruk op te laten vallen. Zonder deze woorden zouden de tekenen daarom geen functie hebben. De woorden eerst en de tekenen zijn daaraan dienstbaar. De woorden worden onderstreept. (Dat geldt trouwens ook voor de tekenen van de sacramenten). Maar er moeten ogen zijn om het te zien, om te kunnen onderscheiden. Anders blijven we bij de buitenkant hangen zoals zovelen die deze wonderen tijdens Zijn rondwandeling op aarde voor ogen zagen, maar geestelijk niet verstonden. De Wonderdoener doet slechts wat wonderlijks, meer niet. Wat arm!

Maar wat is Zijn uitdrukkelijke bedoeling? Met elk wonder bedoelt Hij: 'en heeft Zijn heerlijkheid geopenbaard' (Joh. 2: 11). 'Een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader, vol van genade en waarheid' (Joh. 1:14). Hij laat zien Wie Hij is, waartoe Hij gekomen is, hoe Hij werkt. Dus, Hij preekt niet alleen dat wat onmogelijk is bij de mensen mogelijk is bij God. Maar Hij toont dat ook: water wordt wijn, blinden worden ziende, zelfs doden staan op. En noem andere wonderen maar op. Hij tóont in Zijn daden dat Hij de almachtige Zoon des Vaders is. Hij laat zien dat geen ding bij God onmogelijk is. Hebt u zo al naar Zijn wonderen 'gekeken', wanneer Hij in de prediking voor uw ogen geschilderd wordt? Is uw hart dan gaande gemaakt als er over een wonder gepreekt wordt? Hebt u dan Zijn heerlijkheid aanschouwd? Hebt u dóórzien Wie Hij is Wiens naam Wonderlijk en Raad is? En Die Zich nog steeds als zodanig openbaart aan ellendigen. Verstaat u deze rijke tekentaal in het Evangelie? Zo rijk, bij Geesteslicht en met onderscheiding. Een (geloofs)oor voor Zijn woorden en een (geloofs)oor voor Zijn wonder-tekenen hebben we zo dringend nodig.

v. A.

Westminster Confessie

Vraag 155: Hoe wordt het Woord toegepast tot zaligheid?

Antwoord: De Geest van God maakt het lezen, maar vooral de prediking van het Woord, tot een krachtig middel om zondaren te verlichten¹, te overtuigen en te vernederen.² Het dient om zondaren uit zichzelf uit te drijven tot Christus en hen tot Hem te trekken³, hen aan Zijn beeld gelijkvormig te maken⁴ en aan Zijn wil te onderwerpen.⁵ Het Woord is ook een middel om zondaren tegen verleidingen en innerlijke verdorvenheid te wapenen en te versterken.⁶ Door het geloof in het Woord worden ze opgebouwd in genade⁷ en worden hun harten bevestigd in heiligheid en vertroosting tot zaligheid.⁸

1. Neh. 8:9; Hand. 26:18; Ps. 19:9. • 2. 1 Kor. 14:24-25; 2 Kron. 34:18-19,26-28. • 3. Hand. 2:37,41; Hand. 8:27-38. • 4. 2 Kor. 3:18. • 5. 2 Kor. 10:4-6; Rom. 6:17. • 6. Matth. 4:4,7,10; Ef. 6:16-17; Ps. 19:12; 1 Kor. 10:11. • 7. Hand. 20:32; 2 Tim. 3:15-17. • 8. Rom. 16:25; 1 Thess. 3:2,10-11,13; Rom. 15:4; Rom. 10:13-17; Rom. 1:16.

DE GROTE CATECHISMUS VAN WESTMINSTER

Overgenomen uit 'Gewogen Woorden', Thera Tanis-Baars/prof.dr. A. Baars, de Banier Uitgeverij

Geestelijke muziek: Soli Deo Gloria [2]

Calvijn, Luther en onze kerkmuzikale traditie

Het is opvallend dat muziek in de Bijbel zo'n voorname plaats inneemt. Als middel om de Heere de eer te brengen die Hem toekomt, maar ook om de gemeente te stichten en te vermanen.

E.J. Brouwer, Gouda

Even opvallend is het gebruik van verschillende instrumenten als ondersteuning van gezongen muziek, en de aandacht voor een goede uitvoering. Hoe is hier in de kerkgeschiedenis mee omgegaan?

Johannes Calvijn

De plaats van gemeentezang in onze eredienst gaat gedeeltelijk terug op de hervormer Johannes Calvijn. Na de Middeleeuwen, waarin het ongebruikelijk was dat er gezongen werd door gewone gemeenteleden, heeft Calvijn zich er zeer voor ingezet dat de Psalmen berijmd en op melodie gezet werden. Tot op heden zijn wij hem daar schatplichtig aan. In de lijn van de Griekse filosoof Plato en de kerkvader Augustinus had Calvijn oog voor het gevaar van misbruik van muziek: 'Wij ervaren dat de muziek een verborgen en welhaast ongelooflijke kracht heeft om de harten in de één of andere richting te bewegen'. Calvijn benadrukte dat mensen als redelijke wezens met hun verstand moeten zingen. De muziek moet eenstemmig zijn, in eigen taal, zonder gebruik van instrumenten. Zo geeft de zang de boodschap maximaal door. Eigenlijk was voor Calvijn het zingen in de eredienst 'gezongen Woordverkondiging', niets minder. Meerstemmigheid, het zingen in vreemde talen en instrumentgebruik stonden de overdracht van de boodschap in de weg. Had Augustinus zich er ook niet eens van beschuldigd dat bij het luisteren de melodie hem meer had ontroerd dan de boodschap? De afwijzing van instrumenten ging bij

Calvijn terug op zijn uitleg van het Oude Testament. De instrumenten behoorden volgens hem bij de schaduwendienst van het Oude Testament. Hun functie in de eredienst is met de komst van Christus vervallen.

De grote hervormer was in zijn standpunt niet uniek. Hij stond in de lijn van de Vroege Kerk. Maar ook iemand als de humanist Erasmus voegde zich in de traditie van waarschuwen tegen misbruik. Laten we echter vasthouden dat, mede dankzij Calvijn, de zang in onze eredienst een belangrijke plaats heeft gekregen.

Maarten Luther

Bij Maarten Luther treffen we andere accenten aan. Mèt Calvijn deelt Luther de waardering van de creatieve gaven die de Heere aan mensen geeft. Maar de Wittenbergse hervormer ziet zingen veel meer als een belangrijk middel tegen aanvechtingen van satan. Het is een middel om aan Gods kinderen blijdschap en vertroosting te geven, hen te sterken in de strijd van het leven. Bij Luther zien we ook meer

aandacht voor zingen als een uiting van eerbiedige dankerkentenis van Gods kind voor de zaligheid die Christus door Zijn lijden verworven heeft.

In het huiselijke leven van Luther nam muziek een belangrijke plaats in. Er werd gezongen en op verschillende instrumenten gemusiceerd. Luther kon er hartstochtelijk van genieten. Bij hem niet die nadruk op soberheid in godsdienstige muziek. Wie de hervormers vergelijkt, ziet dat ze beiden de muziek in de eredienst en in het christelijke leven bevorderd hebben, maar dat hun benadering en waardering van muziekstijlen en -vormen van elkaar verschilden.

Gemeentezang

Mede aan Calvijn hebben we de waardevolle eenstemmige gemeentezang te danken, zij het dat we het ritme uit de melodie hebben gehaald, terwijl we het orgel erbij hebben gehaald. Ook zingen we veel minder in de eredienst dan in de tijd van Calvijn. Toen zong men gemiddeld 35 coupletten per dienst, nu 6 tot 9! In de traditie van Luther, maar ook daarbuiten, is een veel grotere variatie aan muziekstijlen en -vormen ontstaan. Denk aan cantates, oratoria, missen - niet te verwarren met de katholieke mis - en motetten. Muziekstukken met een diepe inhoud, met een sterke band tussen tekst en muzikale vertolking. Deze muziekstukken hebben geen plek in onze eredienst, maar worden wel in toenemende mate door jong en oud uit onze gemeenten ontdekt, beluisterd of uitgevoerd.

Juist omdat deze opnieuw ontdekte muziek niet uit onze eigen kerkelijke traditie voortkomt, is het belangrijk er vragen bij te stellen. Is het altijd verantwoorde muziek? En zo ja, hoe kunnen we dat op een verantwoorde manier uitvoeren?

Als we deze geestelijke muziek vergelijken met gospelmuziek of popmuziek, mogen we zeggen dat zij in het algemeen hier zeer gunstig bij afsteekt. Maar niet alle geestelijke muziek heeft een goede geestelijke inhoud. Dus waakzaamheid is geboden. Daarnaast zien we dat veel geestelijke muziek wordt uitgevoerd in een verwereldlijkte sfeer. Dat staat op gespannen voet met elkaar.

In de volgende afleveringen wil ik een aantal punten meegeven om een antwoord te vinden op de vraag: Is een bepaald muziekstuk verantwoord? En wordt het verantwoord uitgevoerd?

(wordt vervolgd)

Hoe gaan wij om met moslims? [2]

Schuld en schaamte

De islam is een heilloze godsdienst. Reden dus om onszelf op de borst te slaan? Allerm minst! Als wij ons op de borst willen slaan, moeten we dat doen zoals de tollenaar. Er is reden genoeg om de hand in eigen boezem te steken. In dit artikel zullen we zien waarom.

ds. C. Sonneveld,
Krabbendijke

Als christenheid hebben wij indirect bijgedragen aan de vorming van de islam in de zevende eeuw na Christus. Mohammed kon met zijn innerlijke verwarring bij christenen niet terecht. Onder hen was strijd en twist, lauwheid en veruitwendiging. Bovendien wemelde het van de ketters op het Arabische schiereiland. Het waren vooral volgelingen van Nestorius die er de dienst uitmaakten. Hetzelfde zien we in de Middeleeuwen en in de begintijd van de Reformatie. De hervormers spraken dan ook niet vanuit de hoogte als ze met moslims te maken hadden. Zij beschouwden de opkomst van de islam als een oordeel over zonde en dwaalleer.

Nederlandse geschiedenis

Ook als Nederlanders staan wij schuldig. Onze vaderen hebben met hun handelsvloot de wereldzeeën bevaren en Nederland grootgemaakt. Is er toen ook gezocht naar het behoud van de islamitische medemens? Helaas, wij hebben Indonesië gebruikt om onszelf te verrijken. Terwijl de islam steeds dieper wortel kon schieten, verbood het koloniale bewind christelijke zendelingen naar gebieden als Atjeh te gaan. Dat heeft gevolgen gehad. Vandaag is Indonesië het grootste moslimland ter wereld.

Een andere trieste gebeurtenis is het verhaal van de 3.000 zwarte Afrikanen die in de eerste helft van de negentiende eeuw, kort na de afschaffing van de slavenhandel, op Java moesten gaan helpen bij gebiedsuitbreiding door de Nederlandse

Tegen de tijd dat de Russen eind jaren tachtig uit Afghanistan waren verdreven, scheidde sommige rebellen zich af en stichtten zij het streng-islamitische Al-Qaida. Hun leider? Inderdaad, Osama bin Laden!

koloniale overheid. Daar waren ze kennelijk nog goed genoeg voor.

Amerikaanse politiek

Het Nederlandse verhaal staat niet op zichzelf. Als het gaat over politieke, militaire en economische belangen, hebben ook de Amerikanen boter op hun hoofd. De opkomst van Al-Qaida onder leiding van Osama bin Laden is daarvan een sprekend voorbeeld. Deze terreurbeweging kon ontstaan dankzij Amerikaanse hulp aan Afgaanse opstandelingen die zich verzetten tegen de Russische aanwezigheid in hun land. Als de inlichtingendiensten beter hadden opgelet, was het hen opgevallen dat hun islamitische bondgenoten meer en meer radicaliseerden. Zoals altijd, onderschatte het seculiere Westen de kracht van religieuze overtuigingen en hartstochten. In feite was men bezig jihadisten te trainen en te bewapenen. Daarbij leek Bin Laden de ideale partner. Deze vriendelijk-ogende en

ontwikkelde miljonair had immers banden met het koningshuis van Saoedi-Arabië. Tegen de tijd dat de Russen eind jaren tachtig uit Afghanistan waren verdreven, scheidde sommige rebellen zich af en stichtten zij het streng-islamitische Al-Qaida. Hun leider? Inderdaad, Osama bin Laden!

Westerse samenleving

Over de Moslim Broederschap is een zelfde verhaal te vertellen. In 1950 vestigde een Egyptische jongeman met de naam Sayyid Qoetb zich ergens in Amerika. Sayyid was opgevoed als vrome moslim. Zijn confrontatie met de westerse samenleving werd een schokkende ervaring. Hij zag de Amerikanen als cultuurbarbaren. Hun muziek was schreeuwerig en hun levenswandel zedeloos. Sayyid vreesde voor het land waar hij vandaan kwam. Egypte kwam immers steeds meer onder de invloed van Westerse machten en zou dus ten prooi vallen aan dit barbaerdom. Dat mocht niet gebeuren! Sayyid keerde terug naar zijn vaderland, voegde zich bij de Muslim Brotherhood en werd haar intellectuele leider. Vandaag staat hij bekend als de vader van de radicale islam. Er ligt dus ook schuld bij onze Westerse samenleving. Het verzet van moslims uit Azië en Afrika heeft deels te maken met de aard van onze huidige maatschappij: individualistisch, materialistisch en vaak ontstellend atheïstisch en immoreel.

Slapende kerk

Als christenen staan wij hier niet buiten. We hebben niet gewaakt. We zijn ingedommeld. We vonden het best dat Turken en Marokkanen in de jaren zestig als gastarbeiders hierheen kwamen om de werkjes te doen waar we zelf onze neus voor op haalden. Bovendien hebben wij hen geestelijk laten verkommeren. We waren bezig met onszelf en joegen naar aards geluk. Uiteraard namen de moslims hun geloof mee toen ze emigreerden. Soms vervaagde hun geloof in de nieuwe context, vaak ook werd het juist belangrijker. De islam verschaftte hen een eigen gezicht. Ook bij islamitische jongeren is dit het geval. 'Jonge moslims zijn trotser op hun geloof dan jonge christenen', zo kopte een artikel in het RD van 2 mei 2016. Volgens een Duits onderzoek zijn christelijke jongeren terughoudender. Ze spreken wel positief over hun geloof, maar haasten zich ook om dit op sommige punten te relativiseren. Zo is het in Duitsland. Zou het in Nederland beter zijn?

(wordt vervolgd)

Hert

L. van der Ham, Krimpen aan den IJssel

Misschien ben je 's morgens vroeg of tegen het vallen van de avond weleens op de Veluwe in het bos geweest om herten te kijken. Als je het treft, kun je ze daar in flinke aantallen zien. Bij elkaar in roedels. Sierlijke beesten zijn het met prachtige geweien. Behendig ook en vlug, zeker als ze onraad ruiken. Dan lijkt geen hindernis te moeilijk.

In de Bijbel komt het hert ook voor. Je kent het bekende vers uit Psalm 42 wel. 't Hijgend hert der jacht ontkomen'. Of zoals het er onberijmd staat: 'Gelijk een hert schreeuwt... also schreeuwt mijn ziel'. De dichter van deze psalm (waarschijnlijk

David) trekt een vergelijking. Dat kun je aan het woordje 'also' zien. Hij vergelijkt zich met een hert. Een hert dat wellicht is opgejaagd door mensen, achterna gezeten door vijandige dieren die sterker zijn dan het hert. In ieder geval ziet David een beeld van een hert dat dringend water nodig heeft.

Het hert maakt een indringend geluid. Het schreeuwt. In Joel 1:20 staat ditzelfde woord 'schreeuwen' nog een keer in dezelfde betekenis. Lees het maar na. Zonder water is het hert ten dode opgeschreven.

Zo ervaart David zich op dat moment. Als een opgejaagd hert. Opgejaagd door Saul en zijn aanhangers, weg bij mensen, ver bij familie vandaan. Vooral ver bij de tabernakeldienst, bij de ark vandaan.

Dorst heeft David. Dorst naar de Heere. Dorst naar de nabijheid van de Heere. Hij heeft een begeerte (zo mag je 'dorst' ook lezen) naar de offers die gebracht werden. Naar de gunst van de Heere. Hij kan niet zonder. Hij dorst ernaar, hij verlangt ernaar. Zijn dorst kan alleen gelest worden als hij mag drinken uit de Bron van levend water. Is deze vergelijking ook van toepassing op jouw leven?

MAARTEN LUTHER

vervolgverhaal

8

*een trouwe
dienstknacht van God*

H. van Dam

Hier in het stille klooster leven de monniken. Zij hebben beloofd hier altijd te zullen blijven. Hun familie zien ze misschien nooit meer. Monniken moeten altijd gehoorzaam doen wat de abt hen beveelt. De abt is hun overste. Hij wordt ook wel de prior, de baas van het klooster, genoemd.

Nee, monniken mogen niet lui zijn. Al heel vroeg staan ze 's morgens op. Als de bel gaat, gaan ze hun kleine kamertje uit, om te bidden. Dat kamertje is een koude kloostercel. Door een klein venster valt maar weinig licht naar binnen. Denk maar

niet dat er een heerlijk warm bed in de cel staat. Nee, er staat alleen een tafel, een stoel en een harde houten bank. Monniken moeten immers heel arm en eenvoudig leven...

Het eten dat ze krijgen, is heel eenvoudig. Vaak vasten ze ook. Dan eten ze een tijd niets. Want als je honger hebt, blijf je wakker. Je kunt dan beter nadenken bij het bidden en bij het mediteren. Bij het mediteren ben je met je gedachten bezig met alles wat de Heere in Zijn Woord zegt.

Sommige monniken werken op de akkers of in de kloostertuin. Daar telen zij groenten en kruiden. Van kruiden worden vaak medicijnen gemaakt. Daarmee gaan ze naar zieke mensen in de buurt. Ja, ze

zijn goed voor anderen. Ze weten dat de Heere dat wil.

Andere monniken schrijven de hele dag. Met sierlijke letters wordt bijvoorbeeld de Bijbel overgeschreven. Wat een werk is dat!

Weer andere monniken geven les. Bij het klooster is daarom ook een kloosterschool, waar jongens en meisjes leren lezen en schrijven. Ook wordt er wel lesgegeven in andere vakken. Want monniken zijn soms erg geleerde mannen. Er zijn ook monniken die langs de huizen gaan. Zij hebben een eenvoudige, donkere mantel aan, een monnikspij. Zij vragen aan de mensen om geld. Het zijn bedelmonniken.

Boekennieuws

"Zeg nee", ds. P. van Ruitenburg, uitg. Den Hertog, Houten; 69 blz.; gratis; vindplaats: uitgeverijdenhertog.nl/volwassen/userfiles/Zegnee.pdf

Veel mensen worstelen met verslaving aan seksualiteit. De gevolgen zijn verwoestend. In huwelijken valt de bodem van vertrouwen weg, wat de relatie onder spanning zet. Jongeren en ouderen lopen keer op keer in de valkuil van pornografie. Die is door moderne media letterlijk binnen handbereik. Ds. P. van Ruitenburg peilde de nood die deze verslaving teweegbrengt. Hij wil jongeren en ouderen bemoedigen in hun strijd ertegen. Alleen maar zeggen dat iets niet mag, is niet genoeg. De Bijbel spreekt toch veel rijker over ons lichaam en het doel van ons leven?

Kern van het probleem is het 'gat in onze ziel'. Je voelt je soms leeg. Je probeert dat te vullen met iets wat verdooft. Satan fluistert je in dat het allemaal niet zo erg is. Kijk alleen maar even. Of nog vijf minuten langer. Iedereen doet het toch? Voordat je het weet, zuigt internet je mee naar die site die je niet wilde bezoeken. Alweer gaat het mis. En daarna komt de leegte, de verwarring en het schuldgevoel. Of wordt dat al minder? Treedt er een gewenning op aan binding aan pornografie? Heel helder laat ds. Van

Ruitenburg zien dat de strijd om onze aandacht een geestelijke strijd is. Doel van het boek is de Bijbel na te spreken over de waarde van ons leven, waaronder ons lichaam. Dat is zo kostbaar, dat de Heere ook het lichaam van Zijn kinderen nieuw wil maken. Lees maar in 1 Korinthe 15. En hoewel Christus de zonde afwijst, mag de zondaar tot Hem komen. Ds. Van Ruitenburg wijst op de enige Weg tot behoud.

In de inleiding geeft ds. Van Ruitenburg nadrukkelijk aan dat hij in dit boek geen hulpverlener is. Het biedt dus geen stappenplan om los te komen van pornoverslaving. Daarvoor zijn onder ons diverse aanbieders, waaronder De Vluchtheuvel. Tegelijk is hij in dit boek heel praktisch. Hij raadt ons aan om gebed en Bijbel-lezen te gebruiken als schild tegen satan, maar ook onder ons minder gangbare hulpmiddelen als concreet overdenken van de hemel en het lijden van Christus en vasten. Verder raadt hij aan samen met anderen de strijd aan te gaan. Spreek met uw vrouw af nooit de zoekgeschiedenis van uw pc te wissen. Geef vrienden toegang tot je account.

Het boek verdient vele lezers. De prijs kan geen bezwaar zijn. Het is als e-boek namelijk gratis te downloaden van de website van de uitgever. Ik ben de auteur en de uitgever daar zeer erkentelijk voor. Het boek laat zich goed gebruiken als dagboek.

ds. H. Brons, Vlaardingen

Boekaankondiging

"Met heil bezocht; herinneringen aan dr. C. Steenblok en Gods volk in Poortvliet", J. Mastenbroek, uitg. Den Hertog, Houten; 194 blz.; € 19,50.

In "Met heil bezocht" beschrijft J. Mastenbroek de wonderwerken Gods in het dorpje Poortvliet. Ook wordt stilgestaan bij het leven van dr. C. Steenblok, die de gereformeerde kerk van Poortvliet heeft gediend.

"Het geestelijke leven" en "De trappen van het geestelijke leven". Th. à Brakel; uitg. Gebr. Koster, Barneveld; € 29,50 per deel, € 49,50 als set; 340 blz. resp. 313 blz.

In het eerstgenoemde boek geeft de schrijver onderwijs over 'De stand van een gelovig mens hier op aarde', en voegt daarbij 'enige Christelijke Meditatie's. Gebeden en Dankzeggingen'. In het andere boek richt hij zich tot hen die 'van harte begeren aan te wassen en toe te nemen in de zalige gemeenschap van Christus'. De uitgave van dit werk werd na de dood van vader Theodorus verzorgd door zijn zoon Wilhelmus, die de Redelijke Godsdienst heeft nagelaten.

"Voor Anker", dr. A.J. Kunz; uitg. De Banier, Apeldoorn, i.s.m. Driestar educatief; 164 blz.; € 10,95.

Dit boek geeft een uitleg van de Nederlandse Geloofsbelijdenis, gericht op de beroepspraktijk van docenten in het christelijk onderwijs. Hierin komt niet alleen de definitieve tekst van de belijdenis uit 1618/1619 naar voren, maar ook de eerste editie uit 1561.

"De ruimte van soevereine genade", Jonathan Edwards; uitg. De Banier, Apeldoorn; 328 blz.; € 22,95.

Boek met zeven preken van Jonathan Edwards, Amerikaans predikant in de eerste helft van de 18^e eeuw. De inleiding, verzorgd door prof. dr. A. Baars beschrijft Edwards' visie op opwekking, schetst zijn leven en brengt de dogmatische en praktisch geestelijke thema's die in deze preken aan de orde komen met elkaar in verband.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Middelburg-Zuid,
ds. C. Sonneveld te Krabbendijke;
Te Middelharnis,
ds. G. Bredeweg te Kruiningen;
Te Ridderkerk-Slikkerveer,
ds. J. IJsselstein te Kampen.

Bedankt:

Voor Doetinchem,
ds. B. Labee te Veenendaal;
Voor 's-Gravenzande,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer.

VERSLAG VERGADERING CLASSIS RIJSSSEN 3 FEBRUARI 2017 IN DE NOORDERKERK TE RIJSSSEN

Bij toerbeurt opent ds. A. Schreuder de vergadering op de gebruikelijke wijze. Hij memoreert het 25-jarig ambtsjubileum van diaken H. van de Noort van Apeldoorn en het 40-jarig ambtsjubileum van diaken

M.J. Zuidijk van Apeldoorn, die tevens een koninklijke onderscheiding ontving. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: Preses: ds. J. van Laar, assessoren: ds. C.A. van Dieren en ds. A. Schreuder, 1^e scriba: ouderling K.H. de Heer, 2^e scriba: ouderling F. van Toor, quaestor: ouderling Z. Klaasse. De steunstichting voor instellingen van de Gereformeerde Gemeenten in de P.S. Oost draagt A. Groothedde voor ter herbenoeming. Er is geen bezwaar.

Naar aanleiding van het jaarrapport 2016 van de Raad van Advies van Sirjon wordt gesproken over de toenemende werkdruk door bezuinigingen en de leegstand. Er is blijdschap dat wij nog steeds instellingen vanuit eigen identiteit mogen bezitten. Het rapport wordt verder voor kennisgeving aangenomen. Het rapport van de evangelisatiepost Emmen spreekt van een goede voortgang van het werk in deze plaats. Evangelist Van Drunen wordt Gods zegen toegewenst. In de laatste classisvergadering werd gesproken over het nut van richtlijnen inzake

digitale veiligheid. Op de Generale Synode is dit ook aan de orde gesteld; het deputaatschap DKD zal met voorstellen komen. Er wordt gestemd over de afvaardiging naar de Particuliere Synode Oost op 18 mei 2017 te Kampen. Als predikant worden afgevaardigd ds. C.A. van Dieren, ds. J. van Laar, ds. A. Schreuder en ds. R.A.M. Visser. Als ouderling worden afgevaardigd: J. van Garderen, K.H. de Heer, Z. Klaasse en F. van Toor. Tijdens de rondvraag wordt gewezen op het laatste boek van ds. M. Golverdingen betreffende de scheuring van 1953. Gevraagd wordt of er aan de daarin geformuleerde conclusies ook consequenties worden verbonden. Deze vraag zal per brief worden neergelegd bij het deputaatschap Kerkelijke Eenheid.

De gemeente Rijssen-Noord wordt aangegeven als roepende kerk voor de volgende classisvergadering op 1 september 2017. Ouderling J.M.A. Diepeveen van de roepende kerk Enter eindigt de vergadering.

F. van Toor, 2e scriba

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2016

Pag. 239, gemeente **HOOGVLIET**.

Scriba is nu: W. Stout, Ruitwagen 179, 3192 DE Hoogvliet, tel. (010) 4160928, e-mail: wstout@kliksafe.nl

Berichten

ZGG BENOEMT ZENDINGSWERKER VOOR GUINEE

ZGG heeft mevr. Marlies ten Voorde (28 jaar) uit Groningen benoemd voor het zendingsveld in Guinee. Na opleiding zal zij worden uitgezonden voor zendingswerk onder vrouwen, kinderen en jongeren in Coliah. Momenteel is Marlies arts-assistent in opleiding tot neuroloog in het UMCG. Zij is lid van de Gereformeerde Gemeente in Groningen. Met deze benoeming wordt het zendingsteam in Guinee verder op sterkte gebracht. In februari zal Annemieke Vader naar Guinee uitgaan, terwijl in juni ook de familie Hakvoort wordt uitgezonden. ZGG heeft nog twee vacatures voor evangelisten in Guinee. Deputaten zijn verblijd met de nieuwe benoeming en de uitzending van nieuwe werkers. Maar we leggen ook de nood van twee vacatures voor evangelist in Guinee bij u neer. De velden zijn wit om te oogsten. Zijn

er ook arbeiders?

Namens het zendingsdeputaatschap,
Ds. W. Harinck, secretaris

LANDELIJKE EVANGELISATIEDAG

We vinden het vaak lastig om in ons dagelijks leven iets te vertellen van het Evangelie. Wat moet je zeggen als mensen vragen stellen over het geloof? Moet je niet veel meer door je daden getuigen? Waarom zou je eigenlijk evangeliseren, is dat niet een taak voor evangelisten en predikanten?

Elk jaar wordt op de eerste zaterdag van maart de Landelijke dag van de Evangelisatie gehouden. Dit jaar op zaterdag 5 maart in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Gouda. Het thema is: 'Wat moet ik zeggen?' In gesprek met onze onkerkelijke naaste! 's Morgens zal de voorzitter van Deputaatschap Evangelisatie, ds. B. Labee, op dit thema ingaan vanuit Gods Woord. Ook

presenteren we de nieuwe toerustingbrochure 'Een leesbare brief'. In het middagprogramma zal evangelist A. van Setten met ons nadenken over het voeren van gesprekken met moslims. Een actueel onderwerp! Ook zal de Landelijke Werkgroep Jeugdevangelisatie (LWJ) de nieuwe werkmap voor de Kinderbijbelclubs presenteren, dit keer rondom het leven van Abraham. Zowel in het ochtend- als in het middagprogramma wordt er een zestal workshops gegeven. In de lunchpauze is brood en soep te koop en is er gelegenheid voor onderlinge ontmoeting. Het ochtendprogramma begint om tien uur, om kwart over twee sluiten we de dag af. Er is een kindercrèche en ook zal er een doventolk aanwezig zijn. Onder de zegen van de Heere zien we uit naar een mooie en leerzame dag. U komt toch ook?

G. Geijtenbeek, alg. secretaris

JEUGDBOND. TOERUSTINGSCURSUS BIJBELSTUDIE MET GROEPEN

Deze cursus 'Begrijp je wat je leest?' bestaat uit drie onderdelen:

- Hoe lees ik de Bijbel?
- Hoe zet ik een Bijbelstudie op?

• Hoe leid ik het groepsgepraak rondom de Bijbel?

Waar: kerk Gereformeerde Gemeente te Gouda.

Wanneer: donderdag 9 maart, 23 maart en 13 april.

Tijden: 19.45-22.00 uur.

Kosten: € 35,- p.p.

Voor wie: o.a. leidinggeevenden en leden van Bijbelstudiekringen, catecheten.

Opgeven en meer informatie: www.jbagg.nl/bijbellezen.

DRINGEND STAFLEDEN GEZOCHT IN VAKANTIEWEKEN VOOR MENSEN MET BEPERKING

De Commissie Vakantieweken voor mensen met een beperking is op zoek naar stafleden. Wil(t) jij/u tijd vrijmaken om hen een fijne vakantie te kunnen bieden? Een stukje aandacht en begeleiding te geven vanuit een bewogen hart? Ga mee en ervaar hoe bijzonder deze weken zijn. Weken waarin Gods Woord centraal staat. Het betreft de drie vakantieweken voor mensen met een meervoudige beperking in Lemele en een week voor vrouwen met een verstandelijke beperking in Beekbergen.

Voor meer informatie: www.vakantieweken.vbagg.nl of T(0182)367233.

ZANGAVONDEN

Aalburg

Psalmzangavond, te organiseren door de zendingsskrans Op hoop van zegen te Aalburg, op zaterdag 25 februari, aanvang: 19.00 uur, in de kerk van de Gereformeerde

Gemeente. Orgel: André Rozendaal. Spreker: J.W. van Toor, voorlichter ZGG. Leiding: ds. J. van Rijswijk. Collecte t.b.v. psalmbundels in Ecuador.

Ermelo

Zangavond op vrijdag 3 maart, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Ermelo, m.m.v. de jeugdkoren de Nachtegaaltjes uit Elspeet, Jong Adoraïm uit Ermelo en Blijde Klanken uit Doornspijk, en Bert Roest, orgel. Collecte voor verbouwing aangekocht politiebureau tot verenigingsgebouw. Leiding: ouderling J. de Pater.

H.I. Ambacht

Zangavond op zaterdag 11 maart, aanvang: 19.30 uur, in de Petra-kerk van de Gereformeerde Gemeente te H.I. Ambacht, m.m.v. het Ridderkerks mannenkoor en Bert Roest, orgel. Leiding: ouderling B. van Groningen. Collecte t.b.v. onderwijs aan Romakinderen in Oekraïne.

Leiderdorp

Zangavond op zaterdag 11 maart, aanvang: 19.00 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente in Leiderdorp, met en voor mensen met een beperking. Meditatie door ds. G.W.S. Mulder. Muzikale invulling door het mannenkoor Datheen en enkele instrumentalisten. Mensen met een beperking mogen met het mannenkoor meezingen en hun muziekinstrumenten meenemen. Collecte t.b.v. Helpende Handen.

PROMOTIE

Op 24 januari heeft Thea Vuik (lid van onze

gemeente) met goed gevolg haar proefschrift verdedigd aan de TU Delft op het gebied van de numerieke wiskunde. De titel van haar proefschrift is: Multiwavelets and outlier detection for troubled-cell indication in discontinuous troubled-cell indication methods.

Een korte samenvatting. Bij de stroming rond een vliegtuig dat sneller dan het geluid vliegt, treedt er een sprong in de druk op, die hoorbaar is als een luide knal. Om dit beter te kunnen voorspellen heeft Thea wiskundige methoden ontwikkeld en onderzocht die het voor de computer mogelijk maken om de schokken te herkennen.

Na stevig aan de tand gevoeld te zijn door een internationale commissie (China, Engeland en Duitsland) mocht ze haar doctorstitel van de TU Delft in ontvangst nemen. Thea sloot haar dankwoord af met een citaat van Prediker 8:17: "Toen zag ik al het werk Gods, dat de mens niet kan uitvinden, het werk, dat onder de zon geschiedt, om hetwelk een mens werkt om te zoeken, maar hij zal het niet uitvinden; ja, indien ook een wijze zeide, dat hij het zou weten, zo zal hij het toch niet kunnen uitvinden."

We feliciteren Thea van harte en wensen haar ook verder de zegen des Heeren toe.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Capelle a/d IJssel-Middelwatering

OPEN HUIS - WERKVISIE DE HOOP

Open huis werkvisie De Hoop, locatie Ambachtse Bedrijven, 10 leerwerkbedrijven onder één dak op woensdag 15 maart, van 14.00-16.30 uur, Nijverheidsweg 46c, H.I. Ambacht, www.ambachtsebedrijven.nl

Kerkdiensten

ZONDAG 26 FEBRUARI 2017

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Alblas-serdam 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Apeldoorn 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 15.45 uur ds. R. Kattenberg; Barendrecht 10.00 en 15.30 uur ds. F. Mulder; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Berkenwoude 10.00 uur ds. G. Hoogerland en 19.00 uur ds. G. Clements; Bodegraven 16.30 uur ds. J. Driessen; Borssele 18.00 uur ds. P. Mulder;

Boskoop 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 18.30 uur ds. J.B. Zippro; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 19.00 uur ds. J.W. Verweij; Den Helder 10.00 en 16.00 uur ds. L. Terlouw; Deventer 10.00 uur ds. R.A.M. Visser en 18.30 uur ds. M. Joosse; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Dordrecht 15.00 uur ds. W.J. Karels; Drachten 9.30 en 15.00 uur stud. H.J. Agteresch; Ede 9.30 (H.D.) en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 10.00 en 15.00 uur stud. M. Blok; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 10.00 (H.A.) en 15.00 uur

ds. A. Schreuder; Enter 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Ermelo 9.30 en 14.30 uur ds. A. Schot; Gorinchem 18.00 uur stud. M. Blok; Goudswaard 18.00 uur ds. J. van Belzen; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. J. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; 's-Gravensande 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. H.A. van Zetten; Haamstede 10.00 en 18.30 uur ds. G.J. Baan; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. M.J. van Gelder; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 18.00 uur ds. C. Harinck; Hilversum 19.00 uur ds. W. Visscher; Hoedekenskerke 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Hoofddorp 9.30 uur ds. G. Clements; Hoogeveen 9.30 uur ds. G.J.N. Moens en 19.00 uur stud. H.J. Agteresch; Hoogvliet 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 17.00 uur ds. J.S. van der Net; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. J. IJsselstein; Kamperland 14.30 uur ds. S.W. Janse; Kapelle-Biezelinghe 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. C. Sonneveld;

Krabbendijke 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Lelystad 9.30 en 16.00 uur stud. J.B. Huisman; Marknesse 19.00 uur stud. J.B. Huisman; Meeuwen 9.30 en 18.00 uur ds. M. Mondria; Melissant 15.00 uur ds. P.D. den Haan; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 15.30 uur ds. H. Brons; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. B.J. van Boven; Mijdrecht 10.00 en 19.00 uur ds. G. van Manen; Naaldwijk 18.30 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuw-Beijerland 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. A. Verschuure; Nieuwerkerk 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. J. van Belzen; Nieuwe-Tonge 16.00 uur ds. G.J. Baan; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. S. Maljaars; Nisse 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Ooltgensplaat 18.00 uur stud. W. Mouw; Oostburg 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Oosterend 10.00 en 16.00 uur stud. J. de Kok; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. P. Mulder; Oostvoorne 10.00 en 15.30 uur stud. W. Mouw; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Opperdoes 18.30 uur ds. L. Terlouw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. P. Melis; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G.J. van Aalst; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Oude-Tonge 15.00 uur ds. B.J. van Boven; Poortugaal 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Puttershoek 14.00 uur ds. M.H. Schot; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. H. Paul; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rilland-Bath 14.00 en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. W. Silfhout en 17.00 uur ds. M.J. van Gelder; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Scherpenisse 9.30 en 14.00 en 18.30 uur (H.D.) ds. G. Pater; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Sint Annaland 14.00 uur ds. G.J. Baan; Sint Philipsland 9.30 uur ds. C. Harinck; Soest 15.30 uur ds. S. Maljaars; Spijkenisse 16.00 uur ds. W. Silfhout; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Stolwijk 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneu-

zen 10.00 uur stud. E.J. Boudewijn en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. A.T. Huijser; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Uddel 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. C. Hogchem; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Vlissingen 18.30 uur ds. H. Brons; Waarde 9.30 uur ds. D.W. Tuinier en 18.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Karens; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Westkapelle 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. B. Labee; Wierden 17.00 uur ds. G.J.N. Moens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 14.30 uur stud. E.J. Boudewijn; Yerseke 9.30 (H.A.) en 14.00 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. J.W. Verweij; Zwolle 19.00 uur ds. A. Schreuder.

DINSDAG 28 FEBRUARI 2017

Sint Annaland 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Terwolde - De Vecht 19.30 uur ds. C.A. van Dieren.

WOENSDAG 1 MAART 2017 BIDDAG

Aalst 14.30 en 19.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Delft 14.30 en 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Dirksland 10.00 en 19.00 uur ds. K. Boeder; Ermelo 14.30 en 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Herkingen 14.30 en 19.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Hilversum 14.30 en 19.45 uur ds. W. Vischer; Kamperland 14.30 en 19.00 uur ds. S.W. Janse; Kortgene 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Leerdam 19.30 uur ds. J. Schipper; Melissant 14.30 en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Mid-

delharnis 9.30 uur ds. J.M.D. de Heer en 19.00 uur ds. S. Maljaars en 14.30 uur ds. J.W. Verweij; Nieuwe-Tonge 14.30 uur ds. G. Bredeweg en 19.00 uur ds. A.J. Gunst; Ooltgensplaat 14.30 en 19.00 uur ds. M. Mondria; Oosterend 19.00 uur stud. J. de Kok; Oostvoorne 15.00 en 19.30 uur ds. H. Brons; Ouddorp 14.30 en 19.00 uur ds. G. van Manen; Oudemirdum 14.00 en 19.00 uur ds. C. Hogchem; Oude-Tonge 14.30 en 19.00 uur ds. F. Mulder; Rhenen 19.30 uur (voor de zending) ds. G. Beens; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur ds. J.W. Verweij en 19.30 uur ds. G. Hoogerland en 14.30 uur ds. G. Hoogerland; Scheveningen 14.30 en 19.30 uur ds. R. Kattenberg.

DONDERDAG 2 MAART 2017

Werkendam 10.45 uur (huw.bev.) ds. M. Karens.

VRIJDAG 3 MAART 2017

Terneuzen 19.30 uur (aangepaste dienst) ds. A.P. Baaijens.

ZATERDAG 4 MAART 2017

Nieuw-Beijerland 15.00 uur ds. A. Vermeij.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 26 FEBRUARI 2017

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merkssem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merkssem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Te huur vak. woning op de Veluwe (Speuld), aan de rand van bos en hei. Ook voor weekwisseling of midweek. Voor 2-14 pers., v.a.g.v. Tel. 0577-407326/06-11252451.

www.hoeksteenboekhandel.nl
Woerden T: 0348-421933

Advertenties

De kerkenraden van de Gereformeerde Gemeente Capelle aan den IJssel Middelwatering en Capelle-West geven met droefheid kennis van het overlijden van mevrouw

T.L. van den Noort-van de Velde

Als echtgenote van onze oud-predikant wijlen ds. G.J. van den Noort heeft ze van 1966 tot begin 1971 haar man zeer trouw terzijde gestaan. Onze oudere leden zullen haar hartelijkheid niet gauw vergeten. Vooral in de tijd dat haar man predikant was van een gemeente met drie kerkgebouwen, is ze hem bijzonder tot steun geweest. De Heere zij de kinderen, klein- en achterkleinkinderen nabij in hun verdriet en schenke aan het nageslacht Zijn onmisbare zegen.

Namens de kerkenraad van Capelle-Middelwatering: D. Schilperoord, preses
K. Bel, scriba

Namens de kerkenraad van Capelle-West: H.T. Groenendijk, preses
B. Agteresch, scriba

Capelle aan den IJssel, 7 februari 2017

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Krimpen aan den IJssel heeft met droefheid kennisgenomen van het overlijden van mevrouw

T.L. van den Noort - van de Velde

echtgenote van onze oud-predikant, wijlen ds. G.J. van den Noort.

Van 1973-1976 heeft zij haar man naar de liefde van haar hart bijgestaan tijdens zijn dienen in onze gemeente. Na zijn overlijden mocht zij onder ons een gewaardeerde plaats houden.

De Heere ondersteune en vertrooste de kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen in dit verlies en Hij heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad, ds. C. van Ruitenburch, preses
J.W. van der Ham, scriba

Krimpen aan den IJssel, 7 februari 2017

Het heeft ons goed gedaan zoveel blijken van medeleven, deelneming en belangstelling te ontvangen tijdens de ziekte en na het overlijden van mijn geliefde vrouw, onze lieve, zorgzame moeder, schoonmoeder en oma

Jacoba Jansen - Sinke

Wij zeggen u hiervoor allen hartelijk dank.

A.J. Jansen
Kinderen, klein- en achterkleinkinderen

Kruiningen, februari 2017

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegrafenissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafenissen

0172 - 21 21 22

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatorisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

Stolk
orgels

NIEUWERKERK A/D IJssel
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

Krabbedijkje
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

www.stolkorgels.nl

Te koop: Dordrecht, Clementstraat 24, een karakteristieke jaren '30 eensgezinswoning. In het gewilde deel van de woonwijk Oud-Krispijn. Recent gemoderniseerd! Praktisch ingedeeld, met 3 slaapkamers en een vaste trap naar zolder. Vraagprijs: € 159.000,-. Info: 078-6215506.

Voor een zorgzame begeleiding

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Refojobs.nl

INFO@REFOJOBS.NL / (06) 8143 0157
BANEN BIJ REFORMATORISCHE WERKGEVERS

- SALES MANAGER / MISTER SALES / BARNEVELD
- ACCOUNTMANAGER / MISTER SALES / BARNEVELD
- JUNIOR TEKENAAR / INTRO PERSONEEL / ALBLASSERDAM
- ELEKTROMONTEUR / INTRO PERSONEEL / ALBLASSERDAM

PARTNERS: RMU, SIRIJON, CEDRAH, AETRA COACHING EN DRIESTAR EDUCATIEF

Hollands grootste in
klassieke stijlmeubelen!

BÉVÉ MEUBEL

Antwerpseweg 9, Gouda
www.beve-meubel.nl

"Mijn leven wordt beheerst door porno. Ik wil ermee breken!"

"Mijn man en ik kunnen elkaar niet meer bereiken ..."

"Het gedrag van onze tienerdochter ontwricht het gezin."

De Vluchtheuvel biedt christelijke professionele hulp aan volwassenen, jongeren en kinderen. We geven hulp bij relatieproblemen, burn-out, psychische problemen, seksverslaving, rouwverwerking, opvoedingsvragen, enzovoorts. Gesprekslocaties in uw omgeving. Heeft u of heb jij hulp nodig? Wilt u meer informatie? Ga naar www.stichtingdevluchtheuvel.nl of bel (0113) 21 30 98.

Christelijke psychosociale hulpverlening
Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten

**Fiscaal advies voor predikanten
& administratieve ondersteuning
voor kerkenraden**

Dr. Arjan Pul RB
Belastingadviseur

- Ruime ervaring in het verzorgen van aangiften en aanverwante fiscale zaken
- Administratieve ondersteuning kerkenraden (salarisverwerking kosten e.d.)
- Netwerk voor kerkrechtelijke vraagstukken en schuldhelpverlening

Van Lienden & Kooistra

— ACCOUNTANTS ADVISEURS —

Barneveld 0342 - 400 625 Rhenen 0317 - 615 686 vlkadvisers.nl/predikanten

**In de knop
gebroken**

Reformatische vereniging voor ouders bij wie tijdens de
zwangerschap of kort na de geboorte kind(eren) zijn overleden
www.indeknopgebroken.nl tel. 06 - 49 499 499

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER

Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding
bij het verzorgen van alleen begrafenissen

PH. van der Leer

T 0318 - 526641

E info@phvanderleer.nl

M 06 - 46376232

W www.phvanderleer.nl

**ONTVANG GRATIS EEN
HERDENKINGSBOEK
VAN DE HEIDELBERGSE
CATECHISMUS!**

Bent u nog geen nieuwsbrieflezers of
donateur van onze Stichting?
Meld u aan via www.svvhed.org en
ontvang dit geschenk!

**ELSPEET: T.h. mooi 2 pers.
vakantiechalet, per wk/wknd/midwk,
v.a. april t/m okt. op klein rustig park
Reeënlust (Staverden).**

Veel fiets-/wandelmog. Gr. tuin zon/
schaduw, terras, BBQ, overkapt zitje.
Badkamer, 1 slaapkamer
2 pers, ruime woonkamer met 2 pers.
slaapbank en keuken. Info/foto's op
aanvraag: 06 20900505/
info@annemariebruning.nl

**T.H. zr. ruime, complete, nette
6 pers. st.caravan** a. open (vis) water
in FRIESLAND, incl. gebr. m.boot.
Nog vrij wk 15-18 + 29-35.
Tel. 06-48361098

Vakantie in Zeeland!

U bent van harte welkom in onze
7-persoons bungalow in **Kamperland**.
U vindt er rust, ruimte en privacy en de
bungalow is van alle gemakken voorzien!
U bevindt zich op korte afstand van het
strand en het Veerse Meer.
Wilt u meer info of foto's, neem dan
gerust contact met ons op!
De weken 29 en 30 zijn al verhuurd,
verder staat alles nog open!
Tel. 0118-584385

GROTE OPRUIMING

t/m D.V. zaterdag 4 maart

in de winkel én online te koop:
www.boekhandeldebeukelaar.nl

- Elia de man Gods – Ds. J. Schipper – 6.95
- Gangen van mijn God en Koning – Ds. J. Mijnders – 9.95
- Tijlgeest – Ds. P. van Ruitenburch – 7.50
- Lessen uit Leviticus – Andrew Bonar – 4.95
- Geloven en verwachten – Ds. J.J. van Ekeveld – 9.95
- Christen zijn – Ds. W. Visscher – 4.95
- Van de wezenlijke Wijsheid – Dr H.F. Kohlbrugge – 6.50
- Opgebrand in dienst van zijn Zender – Valen – 7.95
- Natuur en gronden v/h geloof – J. Koelman – 6.95
- Shepard – L.J. van Valen – 3.95
- Hoornbeek – T. Brienens – 3.95
- Johannes Hus veroordeeld – 8.95
- Terugblik – A. van Belzen – 4.50
- Wereld van de vroege kerk – S. Jones – 8.95
- Om de eenheid der kerk – Ds. A. Vergunst – 2.50
- Keuze van Ruth – Geesje Vogelaar – 7.50
- Totale oorlog – Joh. G. Veenhof – 6.95
- Verschoppeling – Joh. G. Veenhof – 7.95
- Licht in de schemer – M. Moret – 5.95
- Toch vergeving – A.K. Straatsma – 3.95

GRATIS VERZENDING BIJ € 25,-

de Beukelaar
boekhandel

Laan 15 – Nunspeet – 0341 250593

info@boekhandeldebeukelaar.nl

Kraamzorg

In verwachting?

Cliënten waarderen ons met een 9,4

Onze kraamverzorgenden:

- ✓ verlenen vroegtijdige assistentie bij de bevalling thuis of in het ziekenhuis
- ✓ geven professionele begeleiding bij de borstvoeding
- ✓ delen kennis met de moeder over de verzorging van de baby
- ✓ zijn alert op medische complicaties bij moeder en baby
- ✓ dragen zorg voor de hygiëne en de huishouding
- ✓ zorgen voor het hele gezin
- ✓ zijn geschoold om zorg te geven na een keizersnede
- ✓ werken vanuit een reformatische levensovertuiging

Voldoet dit aan je verwachting?
Schrijf je dan in op www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

Grote BALANS OPRUIMING
2 DAGEN
BIJ GEBR. KOSTER
DV VRIJDAG EN ZATERDAG
3 en 4 maart

Voor het hele gezin!
2 dagen alle 2e hands boeken met 30% korting!

Wegens grote voorraad vindt deze opruiming ook plaats vanuit onze voorraadkelder! Er is een lift aanwezig.

- NIEUWE RESTANTEN
- TWEDEHANDS BOEKEN
- BESCHADIGDE BOEKEN
- VEROUWERDE BOEKEN
- AANBIEDINGEN IN CD'S

Ruime keuze in voordeel CD's
VANAF 0,50
Nieuwe boeken tegen weggeef prijzen

Niet voor handelaren
Geen verzending
OPENINGSTIJDEN:
vrijdag 09.00-21.00 uur
zaterdag 09.00-17.00 uur

Uitgeverij Boekhandel
GK Gebr. Koster
Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
tel. 0342 - 41 69 86

www.gebrkoster.nl

VEEL EENMALIGE AANBIEDINGEN

*Begravenisonderneming
de Jongh*

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen*

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.	Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54
H. de Jongh	Waardenburg 0418 - 65 20 39
D.D.E. Melieste	Werkendam 0183 - 70 10 17
M.K. Ligthart	Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40
A.J. van Lieburg	Nieuw-Lekkerland 0184 - 68 38 38

www.begravenisondernemingdejongh.nl

**Te huur: LUXE CHALET 5/6 pers.
camping BERGZICHT (Ommen).**
Info via chaletommen@gmail.com

Op VAKANTIE naar:
Ommen Camp. Bergzicht of naar
Hardenberg Camp. De Kleine Belties/
Oldemeyer/De Klimberg of Vechtvallei of
de **Waddeneilanden**
of in **Friesland/Bakkeveen**
T.h keurige chalets en stacaravans
Huur niet duur!
€ 20 p.w. voorjaarskorting!
Info op www.vdsluisvakanties.nl
of bel 0512-516096

Buroinfra
INGENIEURSBUREAU CIVIELE TECHNIEK

Wij zijn op zoek naar een:

WERKVOORBEREIDER / TOEZICHTHOUDER

Inhoud van de functie:
gevarieerde werkzaamheden zowel binnen als buiten | meetwerk GPS
opstellen van bestekken en tekeningen | toezicht houden op de uitvoering

Functie-eisen: MTS/HTS Civiele techniek

Meer informatie is op te vragen bij dhr. F.J. Bart

Sollicitaties per brief of e-mail uiterlijk 31 maart 2017 sturen naar:
Buroinfra, t.a.v. dhr. F.J. Bart | Smithweg 1.05 | 4462 HC GOES
info@buroinfra.nl | 06-43833684

Stijlvolle rouw-/gelegenheidsjurkjes
kindergelegenheidskleding.nl

Huisje te huur 1 à 2 personen per 1 maart
te **Reimerswaal**. Tel. 0621429996

LANDELIJKE DAG VAN DE EVANGELISATIE

NEDERLAND - EVANGELISATIELAND
DE TAAK VOOR DE CHRISTELIJKE GEMEENTE

LOCATIE:

Kerkgebouw GG Gouda
Nieuwe Gouwe O.Z. 2B

Extra workshop
voor jongeren
van 12-16; kom ook!

- Kindercrèche 0-4 jaar
- Kinderprogramma 5-11 jaar
- Doventolk aanwezig (vooraf aanmelden)
- In de middagpauze: soep&brood
- Meer informatie: www.evgg.nl

VAN HARTE WELKOM!

DV ZATERDAG 4 MAART 2017

- Lezing door ds. B. Labee
- Presentatie nieuwe brochure 'Leven'
- Twee workshoprondes óf luister naar ev. C. van Drunen:
de evangelisatiepost in de praktijk
- Column door Pien van der Aart
- Presentatie themamap 'Op reis'
- Forumbespreking

09.30 uur Inloop met koffie en thee

10.00 uur Aanvang programma

15:00 uur Sluiting

EVANGELISATIE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

TE KOOP IN VEENENDAAL

2-onder-1 kapwoning. Ideaal voor starters. Instapklaar! Nieuwsgierig? Op onze speciale website vindt u alles: foto's, omschrijving, kenmerken, plattegronden. Kom gerust langs voor een bezichtiging. Welkom! www.3905az4.nl

Te koop in Krimpen aan den IJssel:

groot hoekhuis, 6 slaapkamers, 565 m³, ruime tuin, garage, carport, 3 auto's op eigen terrein, speelhofje. Dicht bij winkels en reformatorische school. Vr.pr. € 385.000,=
www.makelaarsland.nl
tel 06-55795636

Boekhandel

De ZONNEBLOEM

Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

**Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl**

Wegens het vertrek van de huidige koster zoekt de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente Ridderkerk op korte termijn kandidaten voor de functie van

Koster

Onze middelgrote gemeente bezit een kerkgebouw met een zalencomplex en op loopafstand een pastorie.

Het takenpakket van deze afwisselende functie bestaat uit de volgende inhoud:

- zorg voor de goede gang van zaken rond de eredienst;
- in gereedheid brengen van ruimten voor de catechisaties, verenigingen, vergaderingen, huwelijken en begrafenissen enz.;
- toezicht houden op een ordelijk verloop van alle activiteiten;
- beheer van alle gebouwen;
- schoonhouden van de kerk, de aanliggende ruimten en het terrein van de kerk;
- volledig onderhoud van de tuin rond de kerk en de pastorie;
- uitvoeren van eenvoudig bouwkundig onderhoud aan de gebouwen;
- bedienen van de technische installaties;
- aansturen van de vrijwilligers.

Wij zijn op zoek naar gegadigden die:

- belijdend lid zijn van de Gereformeerde Gemeenten;
- affiniteit hebben met bovengenoemd takenpakket;
- over organisatorische kwaliteiten beschikken;
- liefde voor het kerkenwerk hebben;
- goed om kunnen gaan met mensen;
- representatief zijn;
- zelfstandig kunnen werken.
- hun werktijd op flexibele wijze kunnen inpassen;
- bereid zijn in de omgeving van de kerk te gaan wonen.

Wij bieden:

- een volledig dienstverband;
- salariering conform de richtlijnen van het Deputaatschap Kerkelijke Dienstverlening.

De gemeente beschikt op dit moment niet over een kosterwoning. Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de 2e voorzitter van de kerkenraad, de heer J. van den Berg, tel. 0180-618966

Sollicitaties met CV kunt u tot uiterlijk D.V. 11 maart versturen naar de scriba van de kerkenraad, de heer J.L. Goudswaard, Boutensstraat 52, 2985 CB Ridderkerk, e-mail: scribagemridderkerk@kliksafe.nl

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a.:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

**Praktijk
den Uijl**

psychosociale hulpverlening
& contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel

010 - 7 411 411

06 43 85 85 08

info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke

www.praktijkdenuijl.nl

NATUUR- EN LANDSCHAPSCAMPING

"DE VERBORGEN HOEK"

Kom kamperen op Camping De Verborgen Hoek FRIESLAND of huur CHALET of compleet ingerichte LODGETENT (6-8 of 8-10 pers.) bij de FRIESE MEREN.
www.deverborgenhoek.nl 0514-602065

ES Vakanties
Vakanties in eigen sfeer

OOSTENRIJK, vanaf €495,- huurt u een **stacaravan op gezinscamping**. Recreatieteam, kerkdiensten, zon, water en bergen. Info: 055-3030083
www.es-vakanties.nl

Reformatorische Thuiszorg

Om aan **de zorgaanvragen in thuishituatie** te voldoen, zijn we als zelfsturend team op zoek naar enthousiaste collega's, die als zzp-er willen werken. Functie-eisen: Verzendende IG/Verpleegkundige Niveau 4, i.b.v. rijbewijs en auto.
Info: **Tel. 06-40998519**

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiël: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Leergang *De Reformatie actueel*

In het kader van 500 jaar reformatie organiseert de CGO de leergang 'De Reformatie actueel'.

Tijdens een vijftal avonden wordt u uitgenodigd na te denken over de betekenis van de Reformatie en de vraagpunten in 2017.

Programma:

- Het wonder van de 16e eeuw
dr. C.R. van den Berg en ds. H.A. van Zetten
- Zijn wij nog calvinisten?
drs. J. Pas en ds. W. Visscher
- Wet en Evangelie
ds. G. Clements en ds. C. Harinck
- Genade en Geest
ds. J.J. van Ekeveld en drs. J. van Mourik
- De kerk als huisgezin
ds. L. Terlouw en ds. W.A. Zondag

Locatie: Driestar College, Gouda

Startavond: 30 maart

Overige data: 20 april, 11 mei, 23 mei, 1 juni

Tijden: 19.15 uur, tweede les om 20.45 uur

Per avond: € 20,00

Hele serie: € 90,00

Programma en aanmelding:

www.cgo.nu

CURSUS GODSDIENSTONDERWIJS

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Psychologenpraktijk Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie · faalangst · fobie · gedragsproblemen · identiteitsproblemen · lichamelijke klachten · negatief zelfbeeld · onzekerheid · opvoedingsproblemen · paniek · piekeren · PDD-NOS · relatieproblemen · slaapproblemen · somberheid · spanning · stress · syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:

T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

BESCHERM JOODSE KINDEREN TEGEN TERREUR!

De christelijke stichting "Vrienden van het Cheider"

- Zorgt voor beveiliging van de joods-orthodoxe school "het Cheider" in Amsterdam
- Keert zich tegen antisemitisme en terreur
- Helpt joodse kinderen

Maak uw gift over op IBAN: NL22 INGB 0000 419925
of NL08INGB065301463 t.n.v. Vrienden van het Cheider
www.cheidervrienden.nl

begrafenisverzorging

Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken.
Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander
Tel. 010 - 4600509
www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 055-5063639
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblisserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,30 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalings abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober) voor het buitenland*: € 150,00 per jaar *afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
T 1 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

Zal de hel voor iedereen even verschrikkelijk zijn?

Mijn onvergetelijke moeder zei vroeger altijd 'dat je voor de zonden die je niet gedaan hebt ook niet gestraft wordt'. Anderen lijken dat te ontkennen en willen niet horen van verschil in strafmaat in de hel. Het is allemaal even verschrikkelijk maar kunt u het Bijbels verklaren?

Enkele Schriftplaatsen

De Heere geve dat wij nooit zouden weten wat het betekent om op de plaats te zijn van onbeschrijflijke pijniging en ellende. Maar het is inderdaad naar de Heilige Schrift om te spreken over gradaties in de hel. Zonder volledig te zijn, noemen we enkele plaatsen waar de Bijbel spreekt over het verschil in strafmaat. Allereerst denken we aan Lukas 12 vers 47 en 48: 'En die dienstknecht welke geweten heeft de wil zijns heren, en zich niet bereid noch naar zijn wil gedaan heeft, die zal met vele slagen geslagen worden. Maar die denzelven niet geweten heeft, en gedaan heeft dingen die slagen waardig zijn, die zal met weinige slagen geslagen worden. En een iegelijk wien veel gegeven is, van dien zal veel geëist worden; en wien men veel vertrouwd heeft, van dien zal men overvloediger eisen'. Boston (1676-1732) schrijft bij deze tekst dat 'de oven heter zal zijn voor hen die tegen beter weten in gezondigd hebben, dan voor hen die in duisternis leefden'. Maar het drukt ook uit de grootste felheid en hevigheid van de 'laagste graad van pijniging in de hel'. Het zal de vraagsteller duidelijk zijn dat de uitdrukking van zijn moeder afgeleid is van deze woorden.

In Mattheüs 11 vers 22 lezen we: 'Doch Ik zeg u: Het zal Tyrus en Sidon verdraaglijker zijn in de dag des oordeels dan ulieden'. Met die 'ulieden' worden hier de Joodse steden Chórazin en Bethsáida bedoeld waarin zoveel onderwijs gegeven is en zoveel wonderen verricht zijn.

Tenslotte verwijzen we naar Openbaring 6 vers 16: 'En zeiden tot de bergen en tot de steenrotsen: Valt op ons, en verbergt ons van het aangezicht Desgenen Die op den troon zit, en van den toorn des Lams! Vele verklaarders wijzen dan op het verschil tussen de toorn van God en de toorn van het Lam. De heidenen die God niet verheerlijkt hebben, zullen vrezen voor de toorn van God. Maar wee de mens die valt onder de toorn van het Lam. Dat zal een 'hel in de hel' betekenen! Dat Lam Dat ons hier gepredikt is, tot Wie we ernstig genodigd zijn, maar Wiens bloed geen betekenis kreeg in ons leven. Dat Lam zal bijzonder toornen over kerkmensen die de weg zo vaak gewezen kregen.

Ernstige boodschap

In de prediking moeten deze zaken sober en met diepe ernst en bewogenheid aan de orde komen. Ze moeten aan de orde komen want niemand minder dan de Zaligmaker Zelf heeft vele malen gesproken over de hemel én ook duidelijk over de hel. Maar wel met sobere bewoordingen! Calvijn wijst erop dat we moeten oppassen voor speculatie en sensatie. In 2 Korinthe 5 vers 11a lezen we: 'Wij dan, wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof, en zijn Gode openbaar geworden'. Alsof Paulus, geïnspireerd door Gods Geest, wil zeggen: 'Ik ken iets van de schrik des Heeren! Toen mijn zondebestaan werd opgelegd en toen ik voor God niet kon bestaan. Toen ik geen grond meer onder mijn voeten overhield en Gods rechtvaardige toorn brandde in mijn ziel... In die ogenblikken heb ik er iets van gevoeld wat het betekenen zal, verloren te gaan. Daar heb ik mijn hoorders niet voor over'. De apostel haast zich om ook te spreken (in vers 14) over de liefde van Christus, die eveneens dringt: 'Zo zijn wij dan gezanten van Christuswege, alsof God door ons bade; wij bidden u van Christuswege, laat u met God verzoenen'. Reist u/ jij naar het eeuwige leven of naar de eeuwige dood?

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog wel ongeveer zeventig vragen op een reactie te wachten.